

وهلاميك به دانيشتنهوه بو رومان حهسهن

دهرخستنی راستییهکان عهیبه نییه

کاروان عهلی

Karwanali@yahoo.com

توووشی شوک هاتم کاتیك سهرله بهیانیی روژی ۹/۲۵ سائیتی کوردستان نیتم کردوه.. کهسیك که ناوی لهخوی ناوه (رامان حهسهن) و گویا له کهندهایه، ههروا بهسهر پییهوه جنیونامهیهکی وهک وهلام بو بابتهیکم که روژی ۹/۱۷ له ههمان سائیتدا بلاومکردوتهوه، داومهتهوه.

ئهو (رامان) ناوه، که خوی به روژنامه نووس دانائی و تهنها خوی بهخوینهری روژنامه دادنهیت، هیلیکی بهرگریی وای بو روژنامه نووسان داناوه، وابهناوی روژنامه نووسان قسه دهکات، وهک بلیی ئیمه دژی روژنامه نووسان و پییشهی روژنامه نووسی بین که دواجار پییشهکهی خویمان.

نازیم.. پییش نهوهی بچمه ناواخنی ئه و روونکردنه وانهی که بوت دهخمه پروو، دهمهوی پیت بلیم که خه لک و رهنگه توش باش بزنان من دژی پرۆسهی پهشان و باله لدام. . توش چاک دهزانی من له کوردستانی نوی وهک روژنامهیهکی حزبی و نیوهندیکی کاری روژنامه گهریی و یهکه م روژنامهی روژانهی دواي راپه رینیش، کاردهکه م و راو ههلویتیشم چونه. . ئه وهش دهزانی که مه بهستم له که دارکردنی سومعهی روژنامه ئه هلییهکانی سلیمانی نییه و چاکیش دهزانی مه بهستم کئییه. .

تو خوت که بیشه رمانه هیرشیکي نارپه وات کردوه، چون به من دهلیی بیشه رمانه مه بهستی خوم دهرخستوه؟ تو وهک خوت دهلیی له کهندها دهژیییت“ ئهی ئه گهر وایه چون تا نیستا فییری ئسلوبی رهخنه و وهلام دانهوهی هیمنانه نه بووی؟ چونه ئسلوبی اولاد الشوارع- ت به کارهیناوه و به جنیوو قسهی ناشیرینه و دابه زیویت و دهتهوی به ماستا وچی و کویرانه بهرگریکه و هسقم بکهی؟

من“ وهک تو ئامارته پیکردوه، ههرچی روژنامهی ئه هلیی هیه نه مکردوه به هیچ، من دهلیم ههندیك و ناوی هیچ روژنامهیه که نه بردوه، که چی تو به ناوهینانی هاوولاتی و رای گشتی“ دهتهوی ئه وانیش بخزینییه نیوه و بوچوونه هه لانهی خوت. . باشه بو ناوی ههندیك بلاو کراوهی تر نابهیت که ئه و شتانهی من باسم کردوون، شمولیان دهکات؟؟

نازیم. . تو دهلیی به ئاشکرا بهرگریی خوت له روژنامه حزبییهکان دهربریوه. . جا ئه وه چ عهیبهیهکی تی دایه؟ من له گه ل ئه وهی کتابیکم له سهر کاری روژنامه نووسی حزبی داناوه به ناوی (نازادی له روژنامه گهریی حزبییدا) که تییدا رهخنه و که موکورتییهکانی روژنامه گهریی حزبی و هاوکات لایه نه ئیجابییهکانیشم خستوته پروو، به لام له گه ل ئه وه شدا خوم به شانازییه وه ئه نداییکي ستافی روژنامهی کوردستانی نویم و له راگه یاندنی حکومه تیش کاردهکه م، که چی دهتهوی منیش وهک تو و ئه و روژنامه سپلانهی که له نووسینه که ی پیشت باسم کردبوون، بهخت و خو پرای به ره ی دژ به روژنامهی حزب و حکومهت هه لبرئیرم وهک نه خو شیکي نه خوش به بابتهی دهروونییه وه، دژی هه موو شتیکی سهنگین بم.

جگه له وهش“ کاتیك روژنامهی حزبی تاکی کوردی به ههستی نه ته وایه تی و به فیکرو زانیاریی نوی ته یار ده کرد“ نه تو و نه خاوه نی ههندیك له و روژنامه ئه هلییهکانی باسم کردبوون، هیشتا له دایک نه بو بوون؟ خو ئه گهر

واشبووبن نەلەدووو نەلەنزیک جورئەتیان نەبوو ئەوێ رۆژنامەنووسیکی حزبی، ئەوێ رۆژنامە حزیکی رەسەن دەیکرد، ئەوان بیکەن. ناشیئ ئەوەت لەیاد بچی کە کوردستانی نوێ و برایهتی، وەک دوو رۆژنامە دوو حزبی دوو دەسلەت، قوتابخانەیک بوونەو چەندین رۆژنامەنووسیان پیگەیاندوو.

ئازیزم. تۆ پیم دەلیی رۆژنامەنووس نیت و هیچت پی نییه! من ئەو قسەیهت وەک شتیکی شەخسی لی قبول دەکەم، بەلام تۆ باش دەزانیت ئیمکانیات و رۆلی من چیه لەو رۆژنامە حزبییهی کە تۆ دژایهتی دەکە، دیارە باشیش دەناسی "کەچی دەلیی وەک لە برادەریکی نزیکم پرسیار کردوو! بەراستی سەیره، تۆ وەک خۆت ئامازەت پیکردوو کە رۆژانە ئینتەرنیٹ بەکار دینی و موتابەعی رۆژنامەکانی کوردستان دەکە، کەچی چاوت بەرای ناداو ئەوەندەت رق لە کوردستانی نوێیه، بۆیه ناچیتە سەر سایتی ئەم رۆژنامەیه تا بزانیت رۆلی قەلەمی من چییه و لە کوئییه.

کاک رامانی بەرین، تۆ مەسەلەکەت زۆر بەشەخسی وەرگرتووو زۆر ناشرینانە ئەم قسە حەلق و مەلەقانەت نووسیوو، وای پیدەچیت خۆت یەکیک بیت لە سەرنووسەری ئەم رۆژنامانە کە پیشتەر باسم کردوون و لیڕەن لە سلیمانی. دەنا رۆژنامەیکە وەکو هاوولاتی و رای گشتی، باش دەزانن مەبەستم ئەوان نییه، هەر بۆیه نەهاتنە قسە، چونکە ئەوانیش ئاگادارن چ رۆژنامەیکە شەپەرچنیو دەکات، چ رۆژنامەیکە سەرنووسەرەکی فەرمانبەری حکومەتەو بە پارە حکومەت دژایهتی حکومەت دەکات، چ سەرنووسەرێکە خۆیندەوارییهکە کۆلەوارەو تەنها بۆ وەرگرتنی یارمەتییه چەند هەزارییەکی حکومەت، ناوبەناو بلاوکراوەکی دەردەکات.

من جاریکی تریش پیت دەلیم "دانیام ئەوانە دەوربەرم و تەنانەت خۆشت دەزانیت کە من حەز ناکەم مەدحی یەکیتی یا پارتی یا هەر لایەنیکی تر بکەم، بەلام خۆ تۆ ناتوانیت بە ماست بلیی رەشە، چونکە ئەو ناهەقیەو ناپەواشە، بۆیه من کە دەبینیم ئەو ئازادییه هیه، ناکرێ نکۆلیی لی بکەم.

لەلایەکی دیکەشەو، تۆ ناهەقانە دەلیی هیچ حزبیکی ئازادیی بۆ خەلک دەستەبەر نەکردوو، بەلکو راپەرینی جەماوەری خەلکی کوردستان لە بەهاری ۱۹۹۱ ئەو ئازادییهی فەرەم کردوو!

من لیئ دەپرسم حزب چییه؟ ئەو جەماوەر چییه؟ تۆ یەک کە هەرئەوەندە شارەزاییت هەبێ و دیواریکت لە نیوان جەماوەر و حزب دانابی و لەیهکیان جیاکەیتەو، بۆیه دانیام خۆین و گوشتیش لەیهک جیاکەیتەو و دیواریکیان لەنیوان دروست دەکە وەک بلیی پەيوەندیان بەیهکەو نییه.

کاک بر. سالی ۱۹۹۱ نە ئەو (حزب) هی کە تۆ لە (جەماوەر) ت جیاکردۆتەو "بئ جەماوەر راپەرینی پی دەکراو نە جەماوەریش بئ حزبه رەسەنەکان. دوایی حزب خۆی ریکخراویکی جەماوەرییه و لە توێژیهکانی کۆمەل پیکیت، تۆ بەچ هەقیک لەیهکیان جیاکەیتەو؟ بەلام ئەوەندە مەعلومە کە تۆ راپەرینت نەکردوو کە وەک تۆی دانیشتوو کەنەدا ئیدعیای دەکە، بەلکو دراوسیکی ئیمە، خەلکی گەرەک و شارەکانی ئیمە راپەرینیان کرد.

هەلەیهکی تریشت کردوو کاتیک کە دەلیی (دوانی وەک جەنابته کە دەلین حکومەتی هەریم مۆدیرینەو لەگەل رەوێهەوی سەردەم دەگوزەری، ئەگەر مۆدیرنە چ کاریکی بەو هیه رۆژنامەیکە ئهلی چیی دەنووسی). یەکەمجار تۆ وەسفرکردنی حکومەتت بە حکومەتیکی مۆدیرین بەعەیبە لەقەلەم داوو وەک بلیی ئیمە تاوانیک دەکەین کاتیک حکومەتەکەمان بە مۆدیرین لەقەلەم دەدەین، حکومەت هیچ رەخنەیکە لە رۆژنامە ئهلی نەگرتووو هیچ کاریکی بەو هیه نییه کە رۆژنامەیکە ئهلی چیی دەنووسی و تەنانەت بودجەشی بۆ داوین

کردوون، ئەوێ من نووسیمو راي خۆمەو ئەخلاقى پيشهكەم كه رۆژنامەنووسىيە وای لیکردووم له هەندیک دیاردەى دزیوى ئەم بوارە بيمه قسه.

دواتریش من رۆژنامەى ئەهلیم بە تیکدەر و خائین لەقەڵەم نەداوه، نازانم ئەم بوختانەت له کوێوه هیناوه، بەلکو دەلیم (کهسمان لییان دلنیانین) و اتا لهو رۆژنامانەى که مەبەستی نووسینەكەم بووه" دلنیا نیم.

بەپێز. . تۆ شتەكانت شیواندوووه و هەندیک قسهشت له هەگبەى خۆتەوه هیناوه و دەلێ تۆ وات گوتوو! كەس گوتوو یەتێ ئەوێ سەرنووسەرى رۆژنامەیهكى ئەهلی بوو ئیتەر نابێ بژی؟ نەخیر شتی وانیه، بەلکو دەلیم ئەوێ له حكومەت مووچەیهكى باشى وەرگرت، ئەوێ مانگانە چەند هەزار دیناریك وەك یارمەتى بۆ رۆژنامە -ئەهلییهكەى- وەرگریت، هەق نییه بەیانیان له دیوانى وەزارەت مەدح و ستایشى حكومەت بكاو دواى نیوهرۆ له جادهى سەهۆلهكە جنىو بەهەمان ئەو حكومەتە بدا كه خۆى و رۆژنامەكەى دەژیینی.

دەكرێ تۆ باوكت یا هەریهكێكىتر مانگانە چەند هەزار دیناریك یارمەتى بدا، بەلام كه چوویتە دەرەوێ مالى جنىوى پێ بدەیت و دژایهتى بكەى!؟

دەكرێ تۆ نهینى و زانیاریى كاروبارى ئەو شوینەى ئیشى تیدادهكەى، بۆ رهواج پەیداكردى بلاوكرادهكەت و بەمەبەستى دەستكەوتنى برێك پاره، بدزى و بلاویبكهیتەوه؟! ئەو چ ئەخلاقیکە، چ پيشهیهك، چ ريسایهك ئەو رهفتارهى قبوله؟! بیگومان تۆ خۆشت شتی وات پێ قبول نییه (ئەو كانیه ئاوى لى دەخۆیتەوه" بەردى تى فریمەده) . . مەبەستم ئەوێه ناکرێ تۆ بەیانیان له راگەیاندى حكومەت بیت و كاروبارى راگەیاندى حكومەتى بەپێوهبەرىت، كەچى دواى نیوهرۆ هەر ئیشى راگەیاندى بكەى بەلام له دژى حكومەت. . بۆ روونکردنەوێ زیاترى ئەو قسهیهشم دەلیم بۆ نمونە تۆ بەیانیان بەپێوهبەرى بانكێكى حكومەتى، دەكرێ له هەمان كاتدا دواى نیوهرۆ بەپێوهبەرى بانكێكى تايبەت بە خۆت بیت و هەردوولا بقۆزیتەوه بۆ بەرژەوهندى تەسكى خۆت؟ بیگومان لهو حالەتەدا بۆ بەرژەوهندى خۆت پارهى دەولەت تیکەل بەپارهى خۆت دەكەى و زیان لەدەولەت و خەلك دەدەیت.

لهلایهكى تریشهوه، دیسان توانجم لى دەدەى و دەلێ (جەنابیشنت خۆت لى کردووینە رۆژنامەنووسىكى ئازادىخووزى عیاره ۲۴، كەچى شەرمیش ناکەى كه له رۆژنامەیهكى حزبى مووچەیهكى زۆرباش وەردهگرى) ! تۆ چووژانى ئەو مووچەیهى له رۆژنامە حزبیهكەم وەرى دەگرم" باشه؟ چووژانى كه بەشى كرى خانووى خانەوادهكەم دەكا یان نا؟ تۆ دیاره زۆر بەهەله تیگەیشتوویت و له هەمان كاتدا تەمەننا دەكەى له رۆژنامەیهكى وەك كوردستانى نوێ بوویتایه، ئەگینا ئەو هەموو رقى و كینهیهت دەرندەبەرى. جگەلهووش تۆ بۆ من و ئەو ژنه سەربەزانهى كه میردەكانیان ئەنفال كراوه بەیهكەوه دەبەستیتەوه؟ ئەوان نەبەمن و نەبەتۆش بەراوردناكرین، تۆ وەك خۆت وات ئیدىعا كرددوووه له كەنەدا هایلايف دەژییت، ئەوێ تۆ له رۆژیک دەستت دەكەوێت كه كەس نازانیت چۆن پەیدای دەكەى" چەند قاتى هەموو ئەو مووچەیهیه كه من وەرى دەگرم، ئەوێ كه تۆ له سەعاتیکدا دەستت دەكەوێت، چەند قاتیک له كوێ ئەو پارهیە زیاتره كه ژنیكى سەربەرزى میرد ئەنفال كراو مانگانە له كوردستانهكەى خۆیدا بە ئارهقى نیوچاوانى دەستى دەكەوێت، تۆ دەبووایه نەك من، بەلکو ئەو كەسانەت بە موستەحق نەزانیا كه له كوردستان مانگانەكەیان سەدان دۆلارهو لهسەر حیسابى میللەت وەریدهگرن، پیم بلێ تا ئیستا چەند سەنتت بۆ یارمەتیدانى ژنیكى میرد ئەنفال كراو ناردۆتەوه؟ چەند سەنتت كرددۆتە یارمەتى بۆ مندالە شەهیدك؟ كەچى رهخنه لهمن دهگرى و چاوت لهو مووچە كه مەیه كه من وەرى دهگرم و خۆشت له ولاتیكى وەك كەنەدا ئازارو مەینهتیی میللەتەكەت بێرچۆتەوه.

بەریز، تۆ دەلئی (تۆ نە دەبوو باس لەو سەرنووسەرانی بەکی چونکە هەر هیچ نەبێ ئەوانە جی دەستیان دیارە) ، لەگەڵ ریزم بۆ سەرنووسەری رۆژنامە حزبی و ئەھلییە سەنگین و رەسەنەکان، دیسان دەلیم، ھەموو لایەک دەزانن من مەبەستم چ رۆژنامەییەکی، بەلام توخوا ئەمجۆرە سەرنووسەرانی کە من باسم کردبوون جی دەستیان لەچیی دیارە؟ چ سەرورەییەکیان بۆ خۆیان و بۆ رۆژنامەگەری کوردی تۆمارکردوو؟ بۆ باسی ئەو سەرورەییانەت نەکردوو کە تۆ پیت وایە کردوویان؟! ئەوان جگە لە بوختان و شەرەجنیوی ھاوشیوی نووسینەکی تۆ چما هیچ شتیکی تریان کردوو بەباشە لە خانەکی کاری رۆژنامەنووسی کوردی دابنیت؟ بۆ چما هیچ رۆژنامەییەکی بەئەھلی و حزبی شەھە ھەییە باسی دێندەیی و تاوانەکانی حزبی بەعسی نەکردییت؟ بەلام دیارە ئەوەی تۆ مەبەستتەو وەک لە قسەکانیشت دەردەکەوی پیاوەکردنی ئەوەیە کە دەگوتییت "گرنگ ئەوەیە ناوت بیرییت" چ بەچاکە یا بەخرایە". ئەگینا تۆش ئەو ھەموو نەرەواییەت بەرامبەر بەمن نەدەکرد بەرگریشت لەو کۆلکە خۆینەدەوارو رۆژنامانە نەدەکرد" بەلام دیارە خۆت لە کۆلکە خۆینەریکی ئەم کۆلکە رۆژنامانە زیاتر" هیچیتر نیت .

ھەر وھا تۆ دەلئی (خۆزگە دەمزانێ کاک کاروان مەبەستی لەکییەو ئەو کەسە کییە کە ئەو بەو شیویە ناوی دەبات) ، توخوا تۆ شەرم ناکەئێ ئەم ھەموو قسە نەرەواییەت ناشرینانەت کردوو "نەشتزانێوە مەبەستم لە نووسینەکەم کێ بووو لە کۆتایی ئەو نووسینە جینیۆئامیزەت لیم دەپرسی مەبەستم کێ بوو؟ من ھەر ئەوەندە دەپرسیم کەئێ ئەخلاقێ نووسینی رۆژنامەنووسی وایە؟ تۆ کە نەزانیت مەبەستم کێ یەو خۆزگە دەخواییت ئەو مەبەستتەم بزانییت" چۆن وا ھیرش دەکەئێ؟ ئەمە چ عاجیاتییەکی؟

کاکێ بەریز . تۆ جاریکیتر تۆمەتم بۆ دروست دەکەئێ و دەلئی (ھەموو رۆژنامەنووسی و رۆشنیریەکی تۆ لەو ئاستەدایە کە بییتەسەر ئەوەی گالته جاپی بەوەبکەیت خەلکی ناوچەییەکی فراوانی کوردستان بە چ شیویەکی قسەدەکەن و جیاوازییان چییە لەگەڵ ناوچەییەکیتر).

کاکێ برا، ئەو ناوچەییەکی تۆ باسی دەکەئێ کە گویا وا قسەدەکەن، چاک دەزانم مەبەستت ھەولێرو دەورووبەرییەتی، منیش خۆم خەلکی ھەولێرو کەسێش گالته جاپی بەکەس و کاری خۆی ناکا تا یەکیکی وەک تۆ بییت بەشەکر شکاندەکانی فرمیسی تيمساحیان بۆ بپێژێ، من ئەو شتەشم بە گالته جاپیەو نەنووسیو، بەلکو دەلیم ئەوەی کە نازانی (ع) و (ح) لەیەکتەر جودابکاتەووە کەئەوەی من مەبەستمە بپروانامە پۆلی سیی ناوەندی ھەییە، با سەرنووسەر نەبێ و رۆژنامە دەرناکە، با گالته بە خۆی و بە پیشەکەش نەکا .

جگە لەوەش قەلەمی من سەیرو سەمەرە نییە، بەلکو قەلەمەکی تۆ سەیرو سەمەرەییە، چونکە پەرە لەجنیوو قسە ناشرین و وشە سەیرو نامۆ بە ئسلوبی قسە و گفتوگۆی ئاسایی .

بە ھەمان شیویە تۆ دەلئی گویا من ھەلەم کردوو و رۆژنامەنووسیم بە پیشە داناو . ئەئێ باشە رۆژنامەنووسی چییە؟ ئەئێ من و سەدانی وەک من ئەگەر پیشە نەبییت چۆن مووچەئێ لەسەر وەردەگرین؟ راستە ھونەرییانە دەبێ مومارەسەبکری، بەلام دواجار پیشەییە. بۆ نمونە دەلین تۆ پیشەت چییە؟ لە وەلامدا دەبێ بلئی رۆژنامەنووس . خۆ نالین تۆ ھونەرت چییەو چ ھونەریک دەکەئێ ئینجا بلئی رۆژنامەنووس . رۆژنامەنووسی خۆی پیشەئێ گەرانی بەدوای ماندووبوون، خۆی ماندووبوونە، لەوەش باشتر نییە کە رۆژنامەنووسی پیشە بییت" بۆ ئەوەی بژیوی خۆی دابین بکا و چاویشی لەدەستی کەس نەبییت و بتوانی کاروباری رۆژنامەکەیشی پێ ببات بەرپۆوە .

ئەوئەندەش لەسەر دواپرگەهێ قسە ئاست نزمەکانت دەلیم، که من بە یارمەتیی هیچ کەس نانوسم، بەلکو دەستی چەندین کەسی وەک تۆم گرتوووە و فیری نووسین و رۆژنامەنوسیم کردوون، هەرۆک چۆن خۆشم لەسەر دەستی کەسانیکی دیکە فیرووم، بەلام دیارە خۆت بە یارمەتیی کەسانیکی تر " ئەم وشەو رستە پووچەلنەت بەیەکەوێ ناوێ .

بەهەر حال، ئەو کەسە کەسە کە ئەلفیکی بەسە . . من نامەوێ زیاتر لەسەر روونکردنەوێ هەلەکانت پرۆم، ئەوئەندە دەلیم خۆزگە ناوی راستەقینە و ئیشی خۆت دەنووسی تا بمرانیبایە چیت و لەچ ئاستیکدا.

خۆ منیش دەتوانی بابەتەکەم لەژێر ناویکی موستەعارەوێ بلۆیکردابایەوێ و بئێنوووسیبایە لە جیبۆتی یا لە فلپین دادەنیشم، بەلام مەسەلەکە ئەوئەندە ناهینێ و دیارە تۆش لە دەرخیستی شەخسیەتی خۆت دەترسیت و خەلک باش دەتناسن.

لە کۆتاییدا داوای لیبوردن لە خوینەرۆ کاک عومەر فارس بەرپۆهەری سائیتی بەرپۆزی کوردستان نیت یش دەکەم کە سەرەرای ئەوێ لە نووسینەکە ی پیشوومدا رەخنەم لەو جیبۆفرۆشتنە ی ناو رۆژنامەگەری کوردی گرتبوو، کەچی ناچاریبیان کردم بە وەلامدانەوێ ئەو بابەتە جیبۆ نامیزە ی ناوبراو بە رامن حەسەن، بێمە ناو ئەو گۆمە پیسە ی وەلام و وەلامکاری لەگەل خەلکانیکی جیبۆ فرۆشدا.